

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет аграрної економіки і менеджменту**

*Кафедра обліку та економіко-
правового забезпечення АПВ*

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА

на тему:

„ Організація обліку основних засобів ”

Студентка 1 курсу, групи. ОПЗ м-12
Напряму підготовки – облік і аудит
Спеціальності 8.03050901- облік і аудит
Магістерської програми: Облік і правове
забезпечення АПВ
Степанюк Юлія

Національна шкала _____
Кількість балів: ____ **Оцінка ECTS** ____

Члени комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО – МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ.....	5
1.1 Економічна сутність, класифікація, оцінка та визнання основних засобів	5
1.2 Документальне оформлення операцій з обліку основних засобів	11
1.3 Організації синтетичного та аналітичного обліку основних засобів	14
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ПОРЯДКУ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ «СВІТАНОК»	20
2.1 Організація обліку та облікова політика на ПП «Світанок»	20
2.2 Порядок ведення первинного обліку основних засобів ПП «Світанок» ...	25
2.3 Особливості синтетичного та аналітичного обліку основних засобів	27
РОЗДІЛ 3: ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ.....	31
3.1 Проблеми сучасного обліку основних засобів	31
3.2 Удосконалення діючого порядку ведення обліку основних засобів	33
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	40

ВСТУП

Процес відтворення, висвітлення та вдосконалення основних засобів займає провідне місце в управлінні, організації та веденні діяльності підприємства. Правильність оцінки основних засобів дає можливість враховувати всі недоліки, забезпечувати повне та достовірне відображення вартості у балансі підприємства основних фондів.

В наш час, із розвитком ринкових відносин, без ведення обліку основних засобів не обходиться жодне підприємство, не залежно від типу чи форми власності. Ефективне використання обладнання, виробничих площ, техніки та робочої сили забезпечується правильністю та точністю спланованості використання основних засобів.

Для того, щоб покращити рівень організації фінансово-господарської діяльності доцільним є введення на підприємстві комплексного підходу в організації обліку, контролю, аналізу, внутрішнього аудиту й управління основними засобами. Прибутковість підприємства, охоплення нових сегментів ринку, залучення інвесторів та інші характеристики залежні від ефективності використання основних засобів. При правильному забезпеченні облікового процесу на фірмі виникає покращення фінансово-майнового стану, підвищується рентабельність та ліквідність.

Метою курсової роботи є вивчення способу ведення обліку, аналізу та контролю основних засобів на підприємстві. Вплив якісного бухгалтерського обліку на прибутковість підприємства тощо.

Завданням роботи є:

- оволодіння способами та методами ведення обліку та документації за основними фондами;
- вивчення ефективності використання, економічної сутності основних засобів та їх складу;
- висвітлення організації синтетичного та аналітичного обліку основних засобів на підприємстві.

Для того, щоб досягти результату в поставлених завданнях, в роботі були використані загальні методи наукового пізнання, зокрема економічного аналізу, аналогії та порівняння в купі зі спостереженням, групуванням та узагальненням.

Економічна література приділяє значну увагу обліку основних засобів. Питання щодо висвітлення на найсучаснішому рівні основних засобів ставиться як у спеціалізованих книгах по обліку, законах України, так і в періодичних виданнях, таких як "Все про бухгалтерський облік", "Бухгалтерський облік та аудит", "Світ бухгалтерського обліку" тощо. Також були використані установчі документи підприємства, первинні документи, бухгалтерська та статистична звітність.

Значним внеском у розвиток теорії та практики обліку основних засобів є Роботи: Н. Г. Виговської, М. С. Палюха, А. Г. Загороднього, В. В. Сопко, Н. Є. Селюченко, І. М. Садовської, Н. М. Малюги та ін.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО – МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1. Економічна сутність, класифікація, оцінка та визнання основних засобів

Матеріально-технічна база формується з допомогою технічних засобів підприємства. Процес відтворення, поповнення та оновлення залежить від раціонального та дійсного обліку основних засобів. Забезпеченість підприємства засобами праці, які є конкурентоспроможними та відповідають сучасним вимогам ринку також залежить від ефективного обліку основних засобів на підприємстві.

Основні засоби - матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам чи для виконання адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року [13, с. 55].

Критерії визнання основних засобів є такими ж як і для всіх інших активів, а саме:

- 1) матеріальність (мають матеріальну форму);
- 2) призначення (утримуються з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій);
- 3) термін корисного використання (більше року або операційного циклу, якщо він довший за рік) [1].

Додатковий критерій визнання – критерій вартості – використовується при виділенні тільки однієї групи основних засобів: малоцінних необоротних матеріальних активів, які обліковуються на рахунку 112. Відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» підприємства можуть самостійно установлювати вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних

матеріальних активів. До основних засобів, які визнані малоцінними, підприємства можуть застосовувати спрощені методи нарахування амортизації.

Згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби» та Інструкцією №291 «Про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» до ОЗ належать матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації), який перевищує 1 рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

Відповідно до П(С)БО 7 у визначенні ОЗ присутнє поняття "використовуються для здійснення соціально-культурних функцій", що дозволяє говорити про те, що ОЗ невиробничого призначення відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» належать до ОЗ для цілей фінансової звітності.

На сьогодні П(С)БО 7 «Основні засоби» дозволяє підприємству самостійно визначати, що відносити до ОЗ, а що ні, виходячи з того, що ніхто не забороняє підприємству прийняти рішення про зарахування до складу ОЗ саме тих видів МШП, котрі найбільш відповідають цьому поняттю з економічної точки зору [2].

Як і будь-який актив, ОЗ відображається в балансі при додержанні двох умов:

- існує імовірність одержання економічних вигод від його використання;
- оцінка ОЗ може бути достовірно визначена.

Виходячи з визначення П(С)БО 7, основні засоби використовуються:

- в процесі виробництва;
- в процесі поставки товарів, виконання робіт і надання послуг;
- для надання в оренду іншим особам;

- для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій.

Що стосується можливості достовірної оцінки виходячи з положень П(С)БО 7 «Основні засоби», то підприємству слід використовувати дві оцінки вартості ОЗ: історична собівартість, справедлива вартість.

Історична собівартість ОЗ визначається на рівні первісної оцінки ОЗ, яка включає в себе:

- фактичну вартість об'єкта основних фондів;
- вартість усіх податків і зборів, що включаються до ціни товару, за винятком ПДВ;
- витрати на транспортування
- витрати на державну реєстрацію.

Не включаються до складу первісної вартості ОЗ і відображаються у складі витрат:

- витрати на сплату відсотків за кредит, залучений для купівлі ОЗ;
- понаднормативні суми відходів;
- понаднормативні витрати на оплату праці;
- загальногосподарські витрати [2].

Під справедливою вартістю ОЗ розуміється вартість ОЗ, котру може бути отримано в операціях обміну між поінформованими, зацікавленими і незалежними сторонами. Згідно з додатком до П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» справедлива оцінка ОЗ визначається таким чином:

- земля і будівлі - ринкова вартість;
- машини і обладнання - ринкова вартість, а у разі відсутності даних про ринкову вартість - переоцінена вартість (сучасна собівартість придбання) за вирахуванням зносу на дату оцінки;
- інші основні засоби - переоцінена вартість (сучасна собівартість придбання) за вирахуванням суми зносу на дату оцінки.

Як ринкова вартість, можуть бути використані дані про біржову вартість, дані прайс-листів тощо. Таке твердження ґрунтується на принципі

обачливості, згідно з яким методи оцінки, застосовувані в бухгалтерському обліку, мають запобігати завищенню оцінок активів.

Як переоцінена вартість (вартість їх відтворення в сучасних умовах і цінах) може виступати експертна оцінка основних засобів, здійснена незалежними експертами [3].

Виходячи з вимог Інструкції №291 зарахування на баланс ОЗ, придбаного за грошові кошти або спорудженого підрядним способом, здійснюється за його первісною вартістю (історичною собівартістю), а справедлива оцінка застосовується при проведенні переоцінки такого ОЗ, при спорудженні ОЗ власними силами, при одержанні ОЗ безоплатно або як внеску до статутного фонду, а також при здійсненні бартерних операцій з ОЗ [4].

Оцінка споруджуваного власними силами (господарським способом) ОЗ проводиться із застосуванням історичної собівартості. При цьому первісна вартість включає до себе прямі та накладні витрати, пов'язані з таким спорудженням. Не включаються до складу первісної вартості такого об'єкта понаднормові відходи, понаднормові витрати на оплату праці та відсотки за кредит, залучений до такого спорудження. Також історична собівартість такого об'єкта не повинна перевищувати його справедливої оцінки. Крім того, додатна різниця між історичною і справедливою вартістю відноситься до складу витрат підприємства і відображається у Звіті про фінансові результати [5].

Згідно з П(С)БО 7 існує такий різновид ОЗ, які обов'язково потребують часу для підготовки їх до використання за призначенням або реалізації. Такі об'єкти відносяться до кваліфікованих активів. Наприклад, кваліфікованими активами є будівлі і споруди, які споруджуються на замовлення спеціалізованими підприємствами.

При формуванні собівартості кваліфікованих активів витрати на сплату відсотків за кредит, залучений для виготовлення кваліфікованих активів, включаються до складу його первісної вартості [8, с. 148].

У процесі господарської діяльності можливе проведення ремонтів, модернізацій та інших видів робіт з ОЗ. Відповідно до П(С)БО 7 в тому випадку, якщо підприємство проводить ремонт ОЗ, у результаті чого планується відновити його первісний ресурс, то незалежно від величини витрат на такий ремонт підприємство не збільшує балансову вартість ОЗ, а відображає такі витрати у складі витрат звітного періоду.

Якщо такі роботи передбачають модернізацію або інше поліпшення об'єкта основних засобів, у результаті яких передбачається, що функціональні можливості об'єкта покращаться, в результаті чого зростуть економічні вигоди від його використання, сума витрат на такі поліпшення збільшує балансову вартість такого об'єкта [17, с. 50].

У процесі господарської діяльності підприємство згідно з П(С)БО 7 має право проводити переоцінки (дооцінки, уцінки), в тому випадку, якщо балансова вартість об'єкта істотно відрізняється (більше ніж на 10%) від його справедливої вартості. Якщо в результаті переоцінки балансова вартість об'єкта збільшується (дооцінка), сума дооцінки відображається в статті "Інший додатковий капітал". Якщо в результаті переоцінки балансова вартість зменшується (уцінка), сума уцінки відображається як витрати [12, с. 66].

Перевищення суми попередніх уцінок над сумою попередніх дооцінок залишкова вартість об'єкта ОЗ при черговій дооцінці вартості цього об'єкта ОЗ входить у состав доходів звітного періоду з відображенням різниці між сумою чергової (останньої) дооцінки залишкової вартості об'єкта ОЗ і вказаним перевищенням у складі другого додаткового капіталу.

Перевищення суми попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок залишкової вартості об'єкта ОЗ при черговій уцінці залишкової вартості цього об'єкта ОЗ направляється на зменшення другого додаткового капіталу з включенням різниці між сумою чергової (останньої) уцінки залишкової вартості об'єкта ОЗ і вказаним перевищенням у видатках звітного періоду [9, с. 56].

Отже, основні засоби організації в більшості випадків складають найбільш вагомую частину її майна. Достовірність даних бухгалтерського обліку про основні засоби під чому визначає достовірність інформації про фінансовий стан організації в цілому. Також необхідною умовою раціональної організації обліку основних засобів є їх класифікація. Її орієнтація на загальних для усіх галузей національної економіки ознаках – визначенні різних груп основних засобів та їх об'єднання по спільних функціях у виробничому процесі має домінуюче значення для організації бухгалтерського обліку. Завдяки цьому основні засоби розділяють по групах, які підлягають обліку та контролю на бухгалтерських рахунках. Також забезпечується єдність групування по видах об'єктів у всіх галузях економіки, що дозволяє досягти співставлення облікових показників різних підприємств.

1.2. Документальне оформлення операцій з обліку основних засобів

Бухгалтерський облік основних засобів забезпечує:

- контроль за зберіганням основних засобів;
- своєчасне, правильне документальне відображення в обліку надходження основних засобів, їх внутрішнього переміщення із цеху в цех, із складу в склад тощо, ефективне використання, вибуття (ліквідація, реалізація);
- своєчасне (щомісячне) відображення в обліку зносу (амортизація) основних засобів; відображення в обліку витрат на ремонт основних засобів; виявлення зайвих та морально застарілих основних засобів [18, с. 134].

Порядок документального оформлення обліку основних засобів регулюється наступними нормативними актами: наказом Міністерства статистики України № 352 від 09.12.1995 р. "Про затвердження типових форм первинного обліку". Цим наказом Міністерство статистики затвердило типові форми первинної облікової документації з обліку основних засобів, які введені в дію з 1 січня 1996 року, переглянутий і доповнений [16, с. 342]

Первинний облік основних засобів оформляють документами, які наведено в таблиці 1.1

Таблиця 1.1

Первинні документи для обліку основних засобів

№ форми	Назва форми
03-1	Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів
03-2	Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів
03-3	Акт на списання основних засобів
03-4	Акт на списання автотранспортних машин
03-5	Акт на установку, пуск, демонтаж будівельної машини
03-6	Інвентарна картка обліку основних засобів
03-7	Опис інвентарних карток з обліку основних засобів
03-8	Картка обліку руху основних засобів
03-9	Інвентарний список основних засобів
03-14	Розрахунок амортизації основних засобів (для промислових підприємств)
03-15	Розрахунок амортизації основних засобів (для будівельних організацій)
03-16	Розрахунок амортизації по автотранспорту

Таблиця сформована автором на основі джерела [10], [8].

Форма ОЗ-1 застосовується для оформлення зарахування до складу основних засобів окремих об'єктів і для обліку введених в експлуатацію; для оформлення внутрішнього переміщення основних засобів з одного цеху (відділу, ділянки) до іншого, а також для виключення їх зі складу основних засобів при передачі іншому підприємству. При отриманні (купівлі) основних засобів акт складає комісія, яка призначається розпорядженням (наказом) керівника підприємства. Акт складається в одному примірнику на кожний окремий об'єкт. Складання загального акту, яким оформлюється приймання декількох об'єктів основних засобів дозволяється лише при обліку господарського інвентарю, інструментів, обладнання і т. д., якщо ці об'єкти однотипні, мають однакову вартість та прийняті в одному календарному місяці. При передачі основних засобів іншому підприємству акт складається в двох примірниках (для підприємства, яке отримує і яке здає основні засоби). При оформленні внутрішнього переміщення основних засобів акт також складається в двох примірниках у тому відділі, який здає основні засоби.

Форму ОЗ-2 застосовують для оформлення приймання-здачі основних засобів з капітального ремонту, реконструкції та модернізації. Якщо ремонт, реконструкцію та модернізацію виконує інше підприємство, то акт складається в двох примірниках (другий примірник передається підприємству, що здійснило ремонт основних засобів). При виконанні ремонту, реконструкції та модернізації господарським способом, акт складається в одному примірнику.

Форма ОЗ-3 застосовується для оформлення вибуття окремих об'єктів основних засобів при повній або частковій їх ліквідації. Акт складається в двох примірниках комісією, що затверджена наказом керівника підприємства. Витрати по ліквідації, а також вартість отриманих матеріальних цінностей від розбору будівель, демонтажу обладнання і т. п. відображають в акті в розділі "Розрахунок результатів списання об'єктів".

Форма ОЗ-6 застосовується для аналітичного обліку та узагальнення інформації про всі типи основних засобів на підприємстві. Форма містить у собі дані про технічні особливості об'єкта, норми амортизаційних відрахувань та ін. Традиційно ведеться форма ОЗ-6 в одному примірнику в бухгалтерії, проте існує варіант побудови обліку з веденням двох примірників цих форм: один - у бухгалтерії, другий - в місцях експлуатації основних засобів замість ОЗ-9.

Форма ОЗ-7 застосовується для реєстрації інвентарних карток. Ця форма складається в одному примірнику в бухгалтерії з метою контролю за збереженням карток.

Форма ОЗ-8 застосовується при ручній обробці облікової інформації для обліку руху основних засобів по класифікаційних групах. Відкривається бухгалтерії в одному примірнику.

Інвентарний список основних засобів (ф. ОЗ-9) застосовується для пооб'єктного обліку основних засобів у місцях їх заходження (експлуатації) за матеріально відповідальними особами. Інвентарні списки підлягають періодичному (не менше двох разів на рік) звірянню із записами в інвентарних картках обліку основних засобів (ф. ОЗ-6).

Форми ОЗ-14, ОЗ-15, ОЗ-16 використовуються для розрахунку амортизації основних засобів. На жаль, ці форми є надто громіздкими, однак це єдині реєстри для розрахунку амортизації при будь-якій формі ведення бухгалтерського обліку в умовах ручної обробки інформації. Лише при застосуванні журнально-ордерної форми обліку замість зазначених форм для розрахунку амортизації можна застосовувати розроблену таблицю.

При документальному оформленні господарських операцій та пов'язаних з ними змін на підприємстві відбувається рух облікової інформації між первинною документацією, реєстрами синтетичного й аналітичного обліку та звітністю.

1.3. Організації синтетичного та аналітичного обліку основних засобів

Для обліку основних засобів Планом рахунків передбачені рахунки: № 10 "Основні засоби" і № 13 "Знос необоротних активів". Виділений рахунок № 11 "Інші необоротні активи", сальдо якого разом з сальдо рахунка № 10 "Основні засоби" відображаються в балансі загальною сумою за статтею "Основні засоби".

За дебетом рахунка 10 «Основні засоби» відображається надходження (придбаних, створених, безплатно отриманих) основних засобів на баланс підприємства, які обліковуються за первинною вартістю, а також сума витрат, яка пов'язана з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, додання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первинно очікуваних від використання об'єкта, та сума дооцінки вартості об'єкта основних засобів. За кредитом — вибуття основних засобів внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом, а також у разі часткової ліквідації об'єкта основних засобів, сума уцінки основних засобів.

Сальдо на рахунку 10 завжди дебетове і показує наявність певних видів матеріальних цінностей на кінець звітної періоду.

Бухгалтерський облік основних засобів, що використовуються у виробничій діяльності підприємств, за сумою витрат, пов'язаних із виготовленням, придбанням, доставкою, спорудженням, встановленням, страхуванням під час транспортування, державною реєстрацією, реконструкцією, модернізацією основних засобів, ведеться на рахунку № 10 "Основні засоби" із застосуванням субрахунків (рахунків другого порядку).

На субрахунку №101 "Земельні ділянки" ведеться облік земельних ділянок.

На субрахунку № 102 "Капітальні витрати на поліпшення земель" ведеться облік капітальних вкладень на поліпшення земель (меліоративні, осушувальні, іригаційні та інші роботи).

На субрахунку № 103 "Будинки та споруди" ведеться облік руху та наявності будівель, споруд, їх структурних компонентів та передавальних пристроїв, включаючи частини будівель.

На субрахунку № 104 "Машини та обладнання", № 105 "Транспортні засоби", № 106 "Інструменти, прилади та інвентар" ведеться облік руху та наявності автомобілів включаючи вузли і запасні частини, якими вони комплектуються (двигуни, мости, запасні колеса, підйомники, інструмент, інвентар тощо), меблів, побутових електронних, оптичних, електромеханічних приладів та інструментів, електронно-обчислювальних та інших машин для автоматичної обробки інформації, інформаційних систем, телефонів, мікрофонів, рацій, іншого конторського (офісного) обладнання, устаткування та приладдя до них.

На субрахунках № 107 "Робоча і продуктивна худоба", № 108 "Багаторічні насадження" здійснюється облік відповідно робочої і продуктивної худоби, багаторічних насаджень.

На субрахунку № 109 "Інші основні засоби" ведеться облік руху і наявності інших основних засобів, що не відображені на субрахунках № 101-108.

У Плані рахунків для окремих видів основних засобів застосовується специфічний або спрощений порядок обліку. Малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП), термін експлуатації яких перевищує один рік, відображаються у складі необоротних активів на субрахунку № 112 "Малоцінні необоротні матеріальні активи", по яких нараховується знос. У Балансі сальдо рахунків № 10 "Основні засоби" і № 11 "Інші необоротні матеріальні активи" відображається загальною сумою за статтею "Основні засоби".

Синтетичний облік ведеться в журналі-ордері № 4. В цьому журналі вказується назва об'єкта, що поступив або вибув, первісна вартість, знос, залишкова вартість [5].

Типові кореспонденції рахунків з обліку придбання основних засобів наведено в табл. 1.2 .

Таблиця 1.2

Порядок відображення на рахунках бухгалтерському обліку операцій з придбання основних засобів

№	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Отримано основні засоби за договором постачання	152	631
2	Відображено суму ПДВ, яка включена до вартості меблів	641	631
3	Проведено оплату за договором постачання	631	311
4	Витрати на транспортування основних засобів	152	631
5	Проведено оплату транспортних послуг	631	311
6	Зарахування ОЗ до об'єктів основних засобів	10,11	152

Таблиця сформована автором на основі джерела [5].

Списання з балансів підприємств (організацій) об'єктів основних засобів, що ліквідуються, здійснюється згідно з Інструкцією про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженою наказом Міністерства фінансів України 30.11.99 р. № 291, та Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби” [2].

Типові кореспонденції з обліку ліквідації основних засобів наведено в табл. 1.3.

Порядок відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з придбанням основних засобів

№	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Списується сума зносу устаткування, що ліквідується	131	104
2.	Списується залишкова вартість об-ладнання, що ліквідується	976	104
3.	Нараховуються податкові зобов'язання на залишкову вартість	976	641
4.	Оприбутковуються різні матеріали від остаточної ліквідації об'єкта	209	751
об.	Одержано частко-ве відшкодування від страхової ком-панії	311	751

Таблиця сформована автором на основі джерела [5].

Типові кореспонденції з обліку вибуття основних засобів наведені в табл. 1.4.

Порядок відображення на рахунках бухгалтерському обліку операцій з вибуття об'єктів основних засобів

№	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Відображено дохід від реалізації основних засобів	31	742
2.	Списано знос реалізованих основних засобів	131	10
3.	Відображено залишкову вартість реалізованих основних засобів	972	10
4.	Списано витрати, пов'язані з реалізацією основних засобів	972	31
5.	Відображено суму податкових зобов'язань з ПДВ	742	641
6.	Відображено фінансовий результат від реалізації основних засобів	742	793

Таблиця сформована автором на основі джерела [5].

Аналітичний облік основних засобів ведеться по кожному об'єкту за допомогою карток обліку руху основних засобів (форма № 03-8) - загальних

для будов і споруд, а також для машин, обладнання, інструменту, виробничого і господарського інвентарю, замість № 03-6 "Інвентарна картка обліку основних засобів" (для будов і споруд) і № 03-7 "Опис інвентарних карток обліку основних засобів" (для машин, обладнання, інструменту, виробничого і господарського інвентарю) [11, с. 326].

Кожному об'єкту основних засобів присвоюється інвентарний номер, який зберігається за цим об'єктом протягом усього періоду його експлуатації на даному підприємстві. Він проставляється в усіх первинних документах, що оформлюють наявність і рух об'єкта: типова форма № 03-1 "Акт прийому-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів", "Акт на списання основних засобів" форма № 03-3 тощо.

Для контролю за зберіганням інвентарних карток складають в одному примірнику "Опис інвентарних карток обліку основних засобів" (типова форма № 03-7) у розрізі класифікаційних груп. Для пооб'єктного обліку основних засобів в місцях їх знаходження, експлуатації ведуться інвентарні списки основних засобів (типова форма № 03-9), в яких вказуються інвентарний номер, повна назва і первісна вартість об'єкта, вибуття (переміщення).

Аналітичний облік основних засобів відображає технічну та економічну характеристики об'єкта, його місцезнаходження, первісну оцінку і переоцінку (індексацію), а також норму, амортизаційних відрахувань (норму зносу). В аналітичному обліку відображають усі зміни, що сталися за час експлуатації основних засобів.

Бухгалтерський облік витрат на виготовлення, спорудження, придбання інвентарних об'єктів основних засобів, реконструкцію, модернізацію, технічне переозброєння, а також витрат на розвідку та облаштування будь-яких запасів (родовищ) корисних копалин (по кожному кар'єру, шахті, свердловині) здійснюється на рахунку № 15 "Капітальні інвестиції".

Аналітичний облік основних засобів відображає технічну і економічну характеристики об'єкту, його місцезнаходження, первісну оцінку і

переоцінену (індексацію) вартість, а також норму амортизаційних відрахувань (норму зносу). В аналітичному обліку відображують усі зміни, що сталися під час експлуатації основних засобів. Аналітичні рахунки групуються за місцями зберігання основних засобів, за матеріально-відповідальними особами, за нормами та напрямками нарахування амортизації тощо.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОРЯДКУ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПРИВАТНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ «СВІТАНОК»

2.1. Організація обліку та облікова політика в ПП «Світанок»

Об'єктом дослідження даної курсової роботи є приватне підприємство «Світанок». Юридична адреса товариства: 48600, Тернопільська область, м. Заліщики, вул. С. Бандери, 10.

Підприємство «Світанок» створене у 1990 р., діє на підставі Статуту, Свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи № 16591200000000015 від 06.03.2003 р. виданого Заліщицькою райдержадміністрацією, а також Свідоцтва про реєстрацію платника податку на додану вартість від 14.03.2003 р.

ПП «Світанок» здійснює свою діяльність у відповідності до ст. 57 Господарського кодексу України, Законів України «Про господарські товариства», «Про власність» та іншого чинного в Україні законодавства.

Підприємство є юридичною особою згідно законодавства України, має самостійний баланс, поточні і валютні рахунки в банківських установах, круглу печатку і штамп зі своїм найменуванням та фірмовий бланк.

ПП «Світанок» створене з метою здійснення господарської діяльності та отримання прибутку на вкладений капітал для задоволення потреб власника. Підприємство є високотехнологічним підприємством, яке спеціалізується на виробництві автомобільних проводів, встановних, монтажних, нагрівальних, освітлювальних шнурів, полівінілхлоридних трубок і гофротрубок, подовжувачів побутового призначення, монтажних і розподільних коробок та іншої продукції для різних галузей промисловості.

Управління Підприємством здійснюється у відповідності зі Статутом, Положенням про структуру управління та іншими внутрішніми регламентами (Положеннями про структурні підрозділи, посадовими інструкціями тощо).

Організація бухгалтерського обліку на даному підприємстві являє собою систему методів, способів та заходів, які забезпечують оптимальне функціонування такого обліку та подальший його розвиток.

Структура Положення про облікову політику на підприємстві затверджена директором та відповідає чинному законодавстві України та складається з наступних розділів:

1. Організація бухгалтерського обліку.
2. Повноваження на підпис документів.
3. Первинний облік.
4. Інвентаризація.
5. Податковий облік.
6. Бухгалтерський облік.
7. Основні засоби.
8. Ремонт основних засобів.
9. Нематеріальні активи.
10. Запаси.
11. Транспортно-заготівельні витрати.
12. Витрати.
13. Доходи.
14. Інші активи та зобов'язання.
15. Заключні положення.

Згідно першого розділу, бухгалтерський облік на підприємстві здійснюється бухгалтерією на чолі з головним бухгалтером. Її склад затверджується штатним розписом підприємства. Зі слів головного бухгалтера структура бухгалтерії має наступний вигляд (рис.2.1).

Дотримання вимог законодавства України з питань організації та ведення бухгалтерського та податкового обліку забезпечується головним бухгалтером підприємства. Інші працівники організації несуть відповідальність згідно посадових інструкцій, які затверджені директором підприємства.

Рис. 2.1. Структура бухгалтерії на ПП «Світанок»

Ведення обліку щодо майна і результатів своєї діяльності здійснюється в натуральних одиницях в узагальненому грошовому виразі із безперервним документальним оформленням і відображенням. Використовується також централізована система збору та обробки інформації. Облік в апараті підприємства ведеться у програмі 1С:Бухгалтерія.

Для здійснення фінансово-господарської діяльності ПП «Світанок» відкрито розрахунковий та валютний рахунок у ПАТ «БАНК ФОРУМ».

Підприємство здійснює оперативний та бухгалтерський облік результатів своєї діяльності, складає фінансову, статистичну, податкову звітність, і подає її у встановленому порядку і обсязі відповідним органам, а також засновнику. Статистична, фінансова та податкова звітність складається та подається до відповідних органів у повному обсязі.

Розглянемо порядок організації обліку основних засобів згідно Положення про облікову політику та організацію бухгалтерського обліку.

Даний документ засвідчує, що основним засобом на підприємстві визначено актив, якщо очікуваний термін його корисної експлуатації, установлений засіданням виробничої комісії, більше року (або операційного циклу, якщо він більше року), а вартісна оцінка якого дорівнює сумі, що з 1 січня 2012 року перевищує 2500 грн.

Обліковою одиницею бухгалтерського обліку основних засобів є об'єкт основних засобів. Їх групування в аналітичному обліку проводиться згідно з вимогами інструкцій про застосування Плану рахунків бухгалтерського

обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України на 31.11.1999 р. №291 [2].

Вартість ліквідації об'єкта основних засобів задля амортизації прийнято рівною нулю, амортизація здійснюється прямолінійним методом із застосуванням строків, які встановлені для кожного об'єкта основних засобів окремо. Визначення терміну корисного використання основних засобів здійснює комісія, яка приймає основний засіб в експлуатацію в момент прийняття об'єкту.

Об'єкт основних засобів може бути переоцінений підприємством, якщо його залишкова вартість суттєво відрізняється від справедливої на дату балансу. У разі переоцінки на ту саму дату здійснюється переоцінка всієї групи, до якої належить даний об'єкт. Подальша переоцінка повинна проводитися з такою регулярністю, щоб їх залишкова вартість на дату балансу суттєво не відрізнялася від справедливої вартості.

За первісною вартістю зараховуються на баланс придбані або створені основні засоби. Якщо не зазначена мета використання основного засобу, тобто в первинних документах не вказано виробниче чи невиробниче використання, то вважати, що основний засіб призначений для виробничого використання, в протилежному - про це обов'язково повинно бути зазначено у первинних документах, якими оформлюється придбання виготовлення чи введення в експлуатацію таких невиробничих основних засобів.

Забезпеченість основними засобами здійснює ефективне ведення виробничої діяльності. Для того, щоб основні засоби були в робочому стані, власник підприємства виділяє кошти на ремонт (поточний і капітальний), модернізацію, реконструкцію, а також інші види поліпшення та технічного переоснащення об'єктів основних засобів. На ПП «Світанок», такі витрати визначаються витратами звітного періоду і можуть бути визнані капітальними інвестиціями, якщо витрати на значний огляд і капітальний ремонт можуть бути ідентифіковані з окремою амортизованою їх частиною.

До капітальних інвестицій включається вартість робіт, що в майбутньому приведуть до збільшення вигод від використання об'єкта основних засобів, підставою для цього є зростання внаслідок понесення цих витрат очікуваного терміну експлуатації об'єкта, а також кількості, якості продукції, яка виробляється з його залученням.

Поліпшенням основних засобів вважається:

- модифікація, модернізація об'єкта основних засобів з метою подовження терміну його корисної експлуатації або збільшення його виробничої потужності;

- заміна окремих частин устаткування для підвищення якості продукції (робіт, послуг);

- впровадження ефективнішого технологічного процесу, що дозволить зменшити первісно оцінені виробничі витрати;

- добудова (надбудова) будівлі, що збільшить кількість місць (площу) будівлі, обсяги та/або якість виконуваних робіт (послуг) чи умови їх виконання [19, с. 69].

Також до витрат звітного періоду включаються витрати, які здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані та одержання суми економічних вигод в майбутньому, що були визначені первісно.

Отже, бухгалтерський облік на підприємстві ведеться з урахуванням вимог закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положень (стандартів) бухгалтерського обліку та локальних установчих документів. Головний бухгалтер несе відповідальність за правдиве, повне та достовірне відображення інформації у фінансових звітах. Усі задекларовані положення підприємством виконуються, звітність складається правильно і своєчасно подається до контролюючих органів.

2.2. Порядок ведення первинного обліку основних засобів

ПП «Світанок»

На ПП «Світанок» основні засоби займають ключову позицію. Для контролю та відображення подій щодо руху основних засобів, зокрема надходження, внутрішнє переміщення та вибуття основних засобів підприємство автоматизовано формує типові форми первинних документів.

Перш за все, після отримання об'єктів основних засобів, директор формує Наказ про введення їх в експлуатацію. Наказом визначається вартість об'єктів, їх термін корисного використання, ліквідаційна вартість та група обліку. Контроль за виконанням вимог розпорядчого документу залишає за собою директор. Якщо немає відхилень від норми, то на кожен об'єкт основних засобів оформляється Актом введення в експлуатацію основних засобів. У документі зазначається первісна вартість основного засобу та його інвентаризаційний номер. Акт підписується усіма членами приймальної комісії, а також особами, які приймали та здавали об'єкт основних засобів.

Актом приймання-передачі транспортного засобу оформляється операція по прийманню відповідного транспортного засобу від механіка транспортної дільниці. Факт передачі засвідчується підписом відповідних осіб.

Накладна на внутрішнє переміщення складається задля операцій, які здійснюють внутрішнє переміщення основних засобів з одного цеху чи відділу в інший, в накладній зазначається перелік ТМЦ, які були переміщені, а також підписи осіб, що їх одержали.

Наказ директора «Про зняття з обліку і продаж транспортного засобу та призначення відповідальної особи» здійснює списання основних засобів на ПП «Світанок». Даний документ дозволяє замінювати одні основні засоби іншими (наприклад, через неможливість використання одного автомобіля у зв'язку з недостатністю коштів на бензин та утримання водія та заміною на дешевший та об'єднанням посад). Наказ засвідчується підписом директора.

Оскільки на підприємстві «Світанок» ведеться спрощений облік основних засобів, то на підприємстві не використовуються інвентарні картки обліку основних засобів. Інвентарний номер об'єкту основних засобів присвоюється комісією у акті введення в експлуатацію.

Рахунок 10 «Основні засоби» на який відкрито оборотно-сальдову відомість відображає відомості на початок, на кінець період, а також обороти по кожному об'єкту основних засобів за звітний період. Оборотно-сальдова відомість визначає перелік всіх найменувань об'єктів обліку, інвентарні номери та коди. Відповідно до даного облікового регістру за грудень 2015 року у розпорядженні ПП «Світанок» на початок місяця знаходилося необоротних активів на загальну вартість – 3606184,03 грн., надійшло основних засобів на 2475,00 грн., а списано на суму 7899,98 грн. Сальдо на кінець грудня 2015 року становить 3600759,05 грн.

Отже, в даному розділі було проаналізовано особливості документального оформлення надходження, внутрішнього переміщення та вибуття основних засобів на підприємстві у первинних документах та облікових регістрах. Дані документи дозволяють бухгалтеру зробити загальні висновки про надходження та вибуття основних засобів, їх наявність та вартість.

На основі оформлених документів на підприємстві здійснюється ведення синтетичного та аналітичного обліку, особливості якого розглянемо у наступному питанні.

2.3. Особливості синтетичного та аналітичного обліку основних засобів

На рахунках бухгалтерського обліку систематизується інформація, яка міститься у прийнятих до обліку первинних документах. Для синтетичного обліку основних засобів ПП «Світанок» використовує наступні рахунки:

- 10 «Основні засоби» (активний, балансовий) – призначений для обліку та узагальнення інформації про основні засоби, що перебувають у власності ПП «Світанок».

- 13 «Знос необоротних активів» (регулюючий, контрактивний) – використовується для узагальнення інформації про нараховану амортизацію та дооцінки зносу.

- 15 «Капітальні інвестиції» (активний, калькуляційний) – використовується для обліку витрат стосовно придбання або будівництва основних засобів.

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться в автоматизованій формі з використанням комп'ютерної програми «1С: Підприємство». Також можуть складатися облікові реєстри задля оброблення даних на підставі первинних документів. На досліджуваному підприємстві інформація щодо господарських операцій по основних засобах за 2015 рік узагальнюється в Аналізі по рахунку 10 та в Оборотно-сальдовій відомості по рахунку 10 за місцями зберігання необоротних активів. Використовуючи вище зазначені облікові реєстри, розглянемо кореспонденції рахунків з обліку основних засобів ТОВ «Світанок» за 2015 рік (табл. 2.1).

Бухгалтерські проведення основних засобів ПП «Світанок» за 2015 рік

№ п/п	Зміст операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1.	Відображено зміни у складі будинків та споруд у вартісному виразі	103	103	1 500,00
2.	Відображено обладнання у вартісному виразі, зміни у складі об'єктів машин та обладнання	104	104	88 316,59
3.	Відображено у вартісному виразі зміни по рахунку інструментів, приладів та інвентаря	106	106	11 203,34
4.	Відображено зміни по інших основних засобах	109	109	3 525,00
5.	Відображено знос реалізованих основних засобів	131	10	12 171,14
6.	Зараховано придбаний об'єкт до складу основних засобів	10	152	30 424,21
7.	Відображено залишкову вартість реалізованих основних засобів	972	10	75,67

Контроль за використанням, збереженням, технічним станом здійснюється аналітичним обліком основних засобів, який підприємство «Світанок» веде по кожному інвентарному об'єкту в грошовій та натуральній формі, що забезпечує також надходження необхідної інформації про їх наявність і рух за кожною групою відповідно до класифікації, за місцями надходження та в цілому по підприємству.

Амортизація нараховується протягом строку корисного використання об'єкта, який встановлюється підприємством після визнання його активом, призупинення відбувається під час модернізації, добудови, реконструкції, дообладнання та консервації. Річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується на очікуваний період часу, за яким використовуватиметься об'єкт основних засобів, все це відбувається за прямолінійним методом.

У Відомості нарахування амортизації за листопад та за грудень 2015 р. по кожному об'єкту основних засобів, зазначено дані про їх кількість, початкову та залишкову вартість, метод розрахунку зносу,

ліквідаційну вартість, строк використання та суму нарахованого зносу. У підсумку визначено загальну залишкову та первісну вартість по всіх основних засобах та загальну суму зносу.

На основі відомостей відображаються дані в обліку та узагальнюються у аналізі рахунку 13. Ознайомимося з типовими кореспонденціями рахунків по обліку нарахування зносу на основні засоби ПП «Світанок» (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Бухгалтерські проведення з обліку зносу основних засобів ТОВ «Світанок» за грудень 2015 рік

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн..
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1.	Відображено знос реалізованих основних засобів	13	105	12 171,14
2.	Нараховано амортизацію обладнання, що використовується у процесі виробництва продукції	23	13	83 142,56
3.	Нараховано амортизацію на основні засоби загальнопромислового призначення	91	13	147073,30
4.	Нараховано амортизацію на основні засоби адміністративного призначення	92	13	8 075,43
5.	Нараховано амортизацію на основні засоби, що забезпечують збут товарів	93	13	2 382,74
6.	Списано суму зносу на інші витрати діяльності	949	13	267,00

Вартість основних засобів може змінюватися під впливом зміни ситуацій на ринку, тому підприємству необхідно дооцінювати або уцінювати основні фонди і нематеріальні активи.

Підприємство переоцінює об'єкт основних засобів, якщо його залишкова вартість значно (більше ніж на 10%) відрізняється від справедливої вартості на дату балансу. У разі переоцінювання об'єкта основних засобів на ту саму дату переоцінюють усі об'єкти групи основних засобів, до якої належить цей об'єкт.

Відповідно до даних форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності», бачимо, що на досліджуваному підприємстві було проведено переоцінку транспортних засобів на 4000 грн.

Підсумки по обліку основних засобів ПП «Світанок» за звітний період відображаються у фінансовій звітності

- у формі №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан) по рядку 1010 «Основні засоби» відображається залишкова вартість основних засобів та інших необоротних матеріальних активів, яка станом на 31 грудня 2015 року становить – 1485 тис. грн.

- у формі №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» по рядку 2515 «Амортизація» відображається сума нарахованої амортизації станом на кінець 2015 року;

- у форму №5 «Примітки до річної фінансової звітності» відображається рух основних засобів за звітний період.

Отже, провівши аналіз організації бухгалтерського обліку основних засобів ПП «Світанок», можна зробити висновок, що облік основних засобів відповідає всім необхідним вимогам нормативно-правових актів. Своєчасність та відображення в повній мірі забезпечується завдяки веденню обліку в автоматизованій формі. Надання достовірної і правдивої інформації для прийняття правильних рішень користувачам інформації також є важливою рисою на підприємстві.

Самофінансування, самоокупність та повний господарський розрахунок є основою діяльності підприємства. Діяльність планується самостійно, а також визначаються перспективи розвитку, виходячи з попиту на продукцію, послуги та необхідність торговельного та соціального розвитку підприємства.

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

3.1 Проблеми сучасного обліку основних засобів

На сьогодні основні засоби беруть участь у виробничих та невиробничих сферах діяльності підприємств. Облік основних засобів дещо ускладнився, адже існує коло проблем, які негативно впливають на процес управління виробництвом, до таких можна віднести:

- різні підходи до термінології та визначення сутності основних засобів у фінансовому обліку й системі оподаткування;
- проблема оцінки основних засобів;
- проблеми підвищення інформативності первинних документів з обліку основних засобів;
- проблема інформаційного забезпечення управління матеріально-технічною базою. [6, с. 98].

Оскільки ринкові ціни не можна називати справедливими, адже ціна може бути справедливою для виробника, але покупець вважає її іншою, тому виникає на сьогоднішній день проблема щодо оцінки за справедливою вартістю основних засобів. В П(С)БО відсутні визначення щодо «справедливої вартості» та методичні обґрунтування вихідної оцінки основних засобів, тому при виборі об'єктивного методу оцінки основних засобів необхідно мати на увазі, такої оцінки, яка б могла задовільнити всіх користувачів фінансової звітності не може існувати.

Для того, щоб підвищити ефективність та оперативність у вирішенні завдань, які стосуються обліку основних засобів підприємства, треба звернути увагу на питання, що виникають під час вивчення сутності основних засобів, їх складу, а також класифікації в галузях економічної науки. Діюча методика нарахування амортизації та обліку зносу також потребує дослідження. Вплив організації обліку на підприємстві є не маловажливим для виявлення шляхів вдосконалення методики аналізу

матеріально-технічної бази підприємства. Для того, щоб облік та ведення достовірної інформації здійснювалося в повному обсязі слід вдатися до наступних ходів:

- вдосконалити методику обліку під час надходження основних засобів в системі аналітичних рахунків, що в свою чергу дає змогу спростити систему бухгалтерських записів;
- здійснити розробку такої моделі економічного механізму амортизації, яка буде сприяти вирішенню проблем фінансового та внутрішньогосподарського обліку. Слід запровадити алгоритм вибору амортизації залежно від типу основного засобу, в основу якого покладено поділ ОЗ на два типи, в одному з яких мають бути занесені всі засоби, які зайняті у виробництві, а також обслуговуючі та допоміжні (рахунки обліку 104, 105, 106), а другий включатиме всі інші основні засоби, які переважно є основою інфраструктури підприємства (рахунки обліку 102, 103, 107, 108, 109);
- для підвищення рівня ефективності управління витратами вдосконалити метод обліку витрат на ремонт ОЗ;
- залежно від віку устаткування, розробити моделі залежності використання коштів на витрати, що дасть змогу доцільніше проводити ремонт основних засобів.

Важливим елементом функціонування на високому рівні організації обліку є графік документообігу, на підприємстві «Світанок» він є основною складовою бухгалтерського обліку і забезпечує раціональність використання документів та доцільність їх руху. З наявністю графіку документообігу поліпшується вся діяльність підприємства загалом, посилюється контрольна функція, а також забезпечується автоматизація.

Звідси робимо висновок, що засоби - це чи не найголовніший чинник будь-якого виробництва. На кінцеві результати господарської діяльності підприємств, одним із наслідків яких є прибуток впливають, звичайно ж, стан цих засобів та їхнє ефективне використання. Одними з найголовніших шляхів щодо покращення організації обліку основних засобів є удосконалення

як реєстрів обігу і кожної з форм документів, так і способів, методів збирання, оброблення і підсумування облікової інформації, пристосованих до умов сучасності.

3.2. Удосконалення діючого порядку ведення обліку основних засобів

В умовах ринкової економіки сучасності для будь-якої країни потрібним є відтворення та забезпечення тих умов функціонування, які б допомогли у її ефективному існуванні та подальшому розвитку. Як відомо, чи не найголовнішою умовою є приріст значень факторів інтенсивного розвитку економіки, адже найбільша частка приросту об'єму виробництва відтворюється за рахунок використання того чи іншого обладнання. Але, зважаючи на фактори потреб економіки України, необхідно зазначити, що питання ефективності використання важливих засобів на значній частці підприємств є не на провідному місці. Головна мета виробників продукції в умовах сучасної ринкової економіки є випуск продукції, яка була б конкурентоспроможною і користувалась попитом, а також яка давала б ефективне забезпечення функціонуванню підприємства. У виробників з'явилося питання про збереження діючими підприємств в непередбачуваних та надзвичайно жорстких умовах. Але, у таких випадках треба бути далекоглядними особами, і зрозуміти, що становище економіки і зокрема виробників з часом налагодиться у зв'язку із звиканням до сучасних умов функціонування на ринку. З вище сказаного можна зробити висновок: національні виробники повернуться до такого питання, як нарощування виробництва за допомогою росту рівня вживання основних засобів.

Для удосконалення обліку основних засобів необхідно:

- в разі можливості оцінки за справедливою вартістю ОЗ проводити їхню перевірку і визначити подальшу необхідність цієї операції;

- здійснити документальне засвідчення запроваджених способів визначення справедливої вартості ОЗ;
- дати посилання у П(С)БО 7 на П(С)БО 28 щодо встановлення порядку зменшення корисності активів.

Для того, щоб покращився бухгалтерський облік основних засобів, науковці запропонували ввести до Плану рахунків окремий рахунок для відображення витрат на ремонт основних засобів із субрахунками поточного та капітального ремонтів. Цей рахунок повинен бути активним і калькуляційним, де по дебету слід відображати всі витрати на ремонт основних засобів. З кредиту цього рахунку слід списувати витрати закінчених ремонтів на витрати звітного періоду. Залишком на рахунку будуть суми по незавершеним поточним та капітальним ремонтам [14, с. 16].

Низька інноваційна діяльність та дефіцит вільних фінансових ресурсів свідчить про те, що капітальні інвестиції як за питомою вагою, так і в абсолютному значенні пішли на спад. Це говорить про недоцільність проведення останніми роками реформ, адже вони негативно впливають на відтворення та використання ОЗ. Процес формування на високому рівні основних засобів забезпечує не лише окремі підприємства, а й також на економіку країни загалом прискоренням зростання та здобуття нових позицій як на внутрішній так і на міжнародній аренах.

Правильна амортизаційна політика є основою обліковою політики і взагалі фінансово-господарської діяльності підприємства. Вона дає можливість альтернативно підійти до визначення розмірів амортизаційних відрахувань, здійснити керування витратами і фінансовими результатами, нагромадити необхідні фінансові ресурси, реально їх використовувати на потреби підприємств. За допомогою амортизації регулюється швидкість обороту основних засобів, інтенсифікується процес їхнього відтворення, реалізується технічна і виробнича політика на підприємстві. Державна амортизаційна політика є важливим інструментом активізації інвестиційної діяльності підприємств в умовах ринкових відносин [7, с. 24].

На даний момент найважливішим питанням є пошук реіноваційних та інвестиційних можливостей для оновлення, ремонту чи модернізації основних засобів, адже основними в нашій державі є підприємства, які використовують устаткування, в яких зношеність становить три четверті від загальної вартості.

Для того, щоб визначити загальний розмір, структуру та склад ОЗ, а також здійснити правильні амортизаційні відрахування і отримати максимальний прибуток, треба мати змогу здійснювати оцінку основних засобів на основі сучасних технологій.

Так як під час здійснення переоцінки основних засобів сума до оцінки вартості об'єкта ОЗ з нарахуванням амортизації зменшується, а додатковий капітал залишається без змін, тому змін та вдосконалення потребує методика обліку операцій з переоцінки основних засобів, яка є діючою на сьогодні.

Тому виникає ситуація, в якій ліквідація об'єкта внаслідок його остаточного зносу призводить до збільшення прибутку. В даному випадку слід запропонувати методику, при використанні якої необхідно зменшувати додатковий капітал пропорційно до суми амортизації дооцінки залишкової вартості, це дозволить у момент відображення в обліку суми зносу визнавати дохід у розмірі амортизації суми дооцінки.

У результаті виникає ситуація, коли ліквідація об'єкта в наслідок його повного зносу призводить до збільшення прибутку підприємства. Одночасно з нарахуванням амортизації необхідно зменшувати розмір додаткового капіталу на суму амортизації дооцінки залишкової вартості. Запропонована методика дозволить у момент відображення в обліку суми зносу визнавати дохід у розмірі амортизації суми дооцінки, що забезпечить дотримання принципу відповідності доходів і витрат. У разі використання таких бухгалтерських записів амортизація дооціненої вартості основних засобів не впливатиме на фінансовий результат. Оскільки збільшення вартості основних засобів не принесло підприємству витрат, збільшувати витрати на суму амортизації дооціненої вартості не є доцільним.

Таким чином, запровадження перелічених заходів дозволить підвищити ефективність використання основних засобів і позитивно вплине на стан організації їх обліку.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Основними засобами є матеріальні активи, що їх підприємство зберігає задля використання в процесі як виробництва так і постачанні товарів, в наданні послуг, здаванні в оренду іншим особам або для виконання соціально-правових і адміністративних дій, строк очікування корисного вжитку (використання) яких досягає більше ніж один рік. В діяльності довільного суб'єкта господарювання основні засоби відіграють надзвичайно важливу роль.

Спостерігається, що визначним чинником для реалізації основної діяльності підприємства є процес закупівлі засобів виробництва. Для засобів праці однією з характерних особливостей є відсутність взаємозмінюваності, що є наслідком різної ефективності по підприємствах, галузях та окремих видах.

В повinnostях бухгалтерського обліку основних засобів є контроль за ефективним вжитком виробничих майданчиків, машин, транспорту, обладнання, а також інших засобів для праці. Передове місце в період становлення ринкового механізму господарювання займає проблема покращення ефективності застосування виробничих потужностей підприємств та їх переважаючих засобів. Від вирішення цих проблем та пошуку правильності рішення залежить ефективність ведення діяльності підприємства, зростає конкурентоспроможність тощо.

Згідно з підвищенням рівня застосування і використання основних засобів, з'являється змога:

- збільшення обсягу у виробництві продукції, яка користується потребою, без будь-яких подальших капіталовкладень;
- зменшення витрат у розрахунку продукції, що дає змогу у забезпечити зріст прибутковості;
- зменшення втрат від морального зносу устаткування, а також машин;

- прискорення темпів зростання продуктивності праці та процесу індустріалізації(оновлення) основних засобів;

- зниження поганого впливу на навколишнє середовище.

Об'єктом дослідження було ПП «Світанок», що займається виробництвом автомобільних проводів, встановних, монтажних, нагрівальних, освітлювальних шнурів, полівінілхлоридних трубок і гофтрубок, подовжувачів побутового призначення, монтажних і розподільних коробок та іншої продукції для різних галузей промисловості. Управління в процесі своєї діяльності здійснює оперативний та бухгалтерський облік, складає фінансову, статистичну та податкову звітність, має задовільний фінансовий стан.

Згідно з П(С)БО 7 головні засоби зараховуються на користь ПП "Світанок", за початковою вартістю, під якою розуміється фактична (історична) собівартість купівлі, будівництва чи виробництва зазначених об'єктів основних засобів.

При оформленні господарських операцій та змін на даному підприємстві у документальному виді, створюється своєрідний рух облікової інформації між початковою документацією, регістрами аналітичного, а також синтетичного обліку та звітністю.

Ведення синтетичного обліку здійснюється в узагальнених показниках на рахунку 10 із складанням типової кореспонденції рахунків, для формування первісної вартості об'єктів використовують рахунок 15.

Аналітичний облік основних засобів ведеться у відповідності до кожного основного засобу.

На об'єкти основних засобів підприємства нараховується амортизація.

Прямолінійний метод дозволяє нарахувати амортизацію щомісячно. Також проводиться капітальний та поточний ремонт, який є необхідним в процесі експлуатації.

Як позитивні тенденції до розвитку, так і негативні явища можна спостерігати за допомогою налагодженого поточного обліку ОЗ, що

здійснюється за веденням та результатами господарської діяльності підприємства. Проте, з причин, які не є залежними від організації, відбуваються непередбачувані події, які неможливо відобразити ні в поточному ні в зведеному обліку, зарадити цьому може вчасно проведена інвентаризація.

Розв'язання задач обліку основних засобів підприємства «Світанок» автоматизованим способом надає можливість оперативної обробки інформації для обліку, контролю, аналізу, аудиту та управління за відповідний проміжок часу, сприятиме підвищенню точності й достовірності облікових даних.

Для того, щоб залишкова вартість об'єктів ОЗ не мала істотної різниці від справедливої вартості на дату балансу, треба проводити на регулярній основі переоцінку.

Отже, запровадження запропонованих рекомендацій сприятиме процесу вдосконалення організації обліку основних засобів на ПП «Світанок», а також на багатьох інших підприємствах подібного характеру ведення господарювання.

Теоретичним підґрунтям для написання даної роботи були взяті первинні документи опрацьовані на самому підприємстві, нормативні документи, положення (стандарти) та Закони України. А також економічна література.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України, затверджений Постановою Верховної Ради України від 16.07.99р. №996-XIV // Бухгалтерський облік і аудит. – 1999, №6.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : наказ Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. N 92 [Електронний ресурс]: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
3. Податковий кодекс № 2755-VI від 2.12.2010 р. // [Електронний ресурс] : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99р. №291// Бухгалтерський облік і аудит – 2000. — №1.
5. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291.
6. Богацька Н. М. Аналіз основних засобів підприємства [http://intkonf.org/dots-bogatska-nm-gutsulyak-yuv-analiz-osnovnih-zasobiv-idpriemstva].
7. Бондар О. До питання оцінки основних засобів підприємства в бухгалтерському обліку // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. - №3. – 140 с.
8. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: Аналіз стану і перспективи розвитку / С. Ф. Голов. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.
9. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку / Під ред. М. В. Кужельного.– К.: А.С.К., 2011. – 345 с.
10. Державний класифікатор України "Класифікація основних фондів": затв. Наказом державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації №507 від 19.08.97р.//Главбух.-1998.-№10.

11. Енциклопедія бухгалтерських проводок // Бізнес (Додаток). –2010 р. 569 с.
12. Марочкіна А.М. Бухгалтерський облік за Національними стандартами. — Харків: Торсінг, 2012. – 238 с.
13. Мушинський Р., Токарь С. Бухгалтерський облік основних засобів за новими правилами. // Бухгалтерія. – 2013. - № 48. – 145 с.
14. Омельченко О. Ю. Облік основних засобів і операцій по їх оподаткуванню : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.06.04 / Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. – К., 2006. – 21 с.
15. Рилєєв С. В. Удосконалення обліку основних засобів в системі управління матеріально-технічною базою підприємства [<http://intkonf.org/ken-dots-rileev-sv-udoskonalennya-obliku-osnovnih-zasobiv-v-sistemi-upravlinnya-materialno-tehnichnoyu-bazoyu-pidpriemstva/>].
16. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навчальний посібник для вищої школи. /Луцьк. нац. техн. ун-т. -К.: Центр учбової літератури, 2013. -688 с.
17. Сопко В. В. Бухгалтерський облік: Навч. посібник / Київський національний економічний ун-т.— К.: КНЕУ, 2009. 312 с.
18. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський облік на підприємствах України з різними формами власності.-К.: "А.С.К.", 1998, 780 с.
19. Панасенко А.П. Проблеми основних засобів у бухгалтерському обліку / А.П. Панасенко // Держава та регіони. – 2008. – №3. – С.407-410.